

EĞİTİM FAKÜLTELERİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI ÜZERİNE

Prof. Dr. Halil Kırbıyık

O.D.T.Ü. Fizik Bölümü

Altmışlı yıllarda üniversite öğrencisiyken programımızda kuantum mekanik dersi vardı. Bizler için oldukça soyut bir dersti. Bazı arkadaşlarımızın, bu dersin fizikçi olarak bize birşey katmayacağını, toplumun sorunlarını irdeleme ve çözmeye veya liselerde öğrencilere; fizik okutmada yarar getirmeyeceğini tartıştıklarını hatırlıyorum. Bu tartışmaların üzerinden otuz yıl gibi bir zaman geçti. O gün bizlere çok soyut gelen kuantum fiziği bugün uygulamada yerini aldı. Yüksek teknolojide kuantum cihazlardan bahsediliyor ve kullanılıyor. Sadece teknolojiye değil, sosyal bilimlere de yansımış durumda. Fizikteki belirsizlik ilkesine dayalı olan kuantum organizasyonlardan söz edilmektedir. Bunları sizlerle paylaşmak istememin nedeni, çağımızdaki hızlı gelişmelere ayak uydurabilmek için, değişen dünyaya uygun eğitim programları yapmamız ve bunları genç nesillere aktaracak çağdaş bilgi ve yöntemlerle donanmış kaliteli öğretmen yetiştirmenin ne kadar önemli olduğunu belirtmek istememdir.

Eğitimde kaliteden söz ederken öğretmen yetiştirme ele alınacak ilk konu olmalıdır. Çünkü eğitimin kalitesini öğretmenin kalitesi belirler. Bu nedenle öğretmenin toplumdaki yeri ve önemi gereği gibi anlaşılmalı ve değerlendirilmelidir. Öğretmen, eğitim ve öğretim bakımından ne kadar iyi yetişir ve yetiştirilirse o da genç nesilleri o kadar iyi yetiştirir.

Bilindiği gibi öğretmen öğrencileri için bir modeldir. Öğrenciler için öğretmen sadece ders veren ve öğreten bir kişi değil; aynı zamanda değer ve davranışlarıyla onlara yol gösteren ve onların karakter oluşumlarını doğrudan etkileyen bir kişidir. Öğretmenler, öğrenciler için kişisel ve toplumsal değerleri ve davranışları şekillendiren en somut modellerdir. Burada karakter oluşumunda ailelerin vazgeçilmez işlevlerini de unutmamak lazımdır.

21.yy'a girdik gireceğiz. Yeni bir yüz yıla girmenin tarihleri sıfırlamanın öfesinde anlamı yok gibi görünse de; içinde yaşadığımız değişim süreçlerinin yeni yüzyılda getireceklerini dikkate almamak mümkün değildir. Bilgi çağını yaşıyoruz. Bilgileri derlemek, elde etmek ne kadar önemli ise onları işlemek, onlardan yararlı sonuçlar elde etmek ve fayda alanları ayıklamak ta o kadar önemlidir ve giderek daha da önemli ve hatta hayati olacaktır. Çünkü bilgi birikimi adeta üssel olarak artmaktadır, içinden faydalı olanları ayıklamak ayrı bir eğitim gerektirecektir. 21. yy'ı karakterize edecek olan diğer gelişmeleri sıralarsak; yüksek teknolojinin gelişimi, kültür çeşitliliğinin korunması, çevre korunarak gelişiminin sağlanması, insan hakları, özgürlük ve demokrasinin yaygınlaştırılarak herkesin bunlardan yararlanması ve genelde küreselleşme ve bununla çelişiyor gibi görünse de yerelleşme gibi hususları sayabiliriz.

Geleceğe hazırlanan, eğitime yatırım yapan, toptan kaliteyi, başarıyı, özgürlüğü, adaleti, kısaca toplumun tüm kesimleri için daha iyi yaşam ve; yaşam koşullarını hedefleyen bir millet, hakettiği gelişmeyi ve refahı sağlayacaktır. Bizim de Ulus olarak yapmak istediğimiz budur.

Öğretmen yetiştiren tek kurum olan Yükseköğretim Kurumu'nun eğitim, fakültelerindeki yeniden yapılanma hususunda yaptığı değişiklikler yukarda söz edilen amaçlara yönelik ise olumlu karşılanmalıdır. Değişiklik motivasyonunun ne olduğunu açıklayan yazılı gerekçeyi henüz: görmedim. Ancak konunun iyi niyetle ele alınmış olduğuna inanıyorum. Yukarda belirtildiği gibi, eğitim ve eğitimi yürütecek öğretmenler konust ülkemiz açısından çok önemli addedilmesi gerektiğinden daha geniş bir platformda tartışılması yeğlenmeliydi diye düşünüyorum. Yapılar değişikliklerin etkin olabilmesi; öğretmenleri yetiştirecek kurumlarda yeterli ve kaliteli kadroların var olmasına, müfredatın değişen dünya koşullarına göre hazırlanmasına ve gerekli olan alanlarda hayata hazırlayıcı uygulamaların yoğun olarak yaptırılmasına bağlıdır

Daha önceki bir yazımda da belirttiğim gibi, son YÖK modelinde en çarpıcı değişiklik 9-11. sınıflara alan öğretmeni yetiştirmeye ilgilidir. Yeni model, 9-11. sınıf öğretmeni olabilmek için en az 5-5,5 yıl gibi bir eğitim süresini ön görmektedir. Liseye öğretmen olabilmek için üniversitede bu kadar bir süre geçirmek gerekecek. Ülkemizdeki ekonomik koşullar, toplumumuzda öğretmenlere verilen, daha doğrusu verilmeyen değer ve düşük ücret uygulaması göz önüne alındığında yukarda söz edilen sürenin olumsuz etkilerini görmemek mümkün değildir. Şüphesiz yüksek lisans yapan bir öğretmen lisans mezununa göre biraz daha iyi yetişmiş

olacaktır. Ancak uygulamaya ağırlık verilir, okullarla sıkı bir işbirliği içinde olunursa faydalı sonuç alınabilir. Uygulamadan sadece sınıf içinde verilecek dersler anlaşılmalı; öğrencilerle olan diyalog, iletişim kurma, onları ders dışı konularda (çevre, sosyal etkinlikler vb.) bilgilendirme, ortaöğretim müfredatının üniversitede öğrendikleriyle bağdaştırılması gibi hususlarda beceri geliştirmesine de önem verilmelidir.

Kaliteli öğretmen için diğer bir önemli öge ise öğrencidir. Mesleği seçen öğrencinin kalitesidir. Bir önceki modelde öğrenciler eğitim fakültelerine giriş yaparken öğretmen olacaklarını biliyorlar, mezun oluncaya kadar psikolojik hazırlıklarını tamamlamış oluyorlardı. Böyle bir hazırlık meslekte başarı için çok önemlidir diye düşünüyorum. Çünkü mesleğini sevemeyen bir insan işini de severek yapmaz ve istenen neticeyi almak mümkün olmaz. Böyle bir hazırlık içinde olan öğrenciyi, çağdaş programları olan, dünyadaki değişim rüzgarlarını yakalayabilen bir anlayışla hazırlanmış alan dersleriyle teçhiz edebilirsiniz kaliteli ve başarılı öğretmenler yetiştirmiş olursunuz. Ülkemiz buna benzer başarılı modelleri geçmişte uygulamış ve olumlu sonuçlarını görmüş ve görmektedir. Bu bakımdan, üniversiteye giriş yapan öğrenci baştan öğretmen olacağını bilmeli, alan dersleriyle ilgili çağdaş programlar yapılmalı, eğitim süresi benzerlerinden farklı olmamalı; giriş puanları yüksek öğrenciler mesleğe cezbedilmelidir. Uzman öğretmen yetiştirmek istiyorsak o da teşvik edilmeli, ancak onların görev ve sorumlulukları yeni bir anlayışla tanımlanmalıdır. Çünkü eğitim ve öğretim artık sadece sınıf içinde değil sınıf dışında, laboratuvar ve uygulama merkezlerinde proje bazında yürütülürse daha iyi sonuçlar alınmaktadır. Bu konuda yapılan araştırmalar, projeye dayalı eğitim gören, esnek düşünmeyi öğrenmiş, problem çözmede ucu açık ve muhakeme geliştirici ve kendisinin katkılarıyla geliştirilmiş yöntem ve süreçler kullanabilen; katı kurallar içinde, önceden hazırlanmış süreçleri kullanan ve sadece kitap takibiyle eğitilmemiş, öğrencilerin daha başarılı olduğunu göstermektedir. Böyle bir eğitime geçiş için gerçekten u/man öğretmenlere gereksinim vardır. Yüksek lisans yapan ve uzman öğretmen diyebileceğimiz elemanlar ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın işbirliğiyle yeni ve dinamik bir sisteme geçiş sağlanabilir ve sürdürülebilir.